

Mødet genoptaget kl. 14.00.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen.

(Lovforslag nr. 82. Fremsat 14/11 74).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ejler Koch (S):

Socialdemokratiet kan give tilslutning til udsættelsen af revisionen af offentlighedsloven. Denne udsættelse blev jo allerede bebudet af den tidligere justitsminister, da vi behandlede forslaget til folketingsbeslutning vedrørende en forvaltningslov.

Vi er enige i den betragtning, at skal der lovgives på disse områder, må vi have et meget bedre grundlag end det, vi hidtil har haft at diskutere problemerne på, og det tror jeg at alle her i salen, måske undtagen den tidligere forslagsstiller, hr. Hans Toft, er enige om. Hertil kommer yderligere, at der ikke er så forfærdelig store problemer ved at udsætte denne lovgivning, for det spiller ikke så forfærdelig stor en rolle, om vi får en generel forvaltningslov eller ej. De problemer, der eksisterer vedrørende forholdet mellem borger og administration, løses ikke ved en yderligere formalisering af forvaltningen. Jeg er helt enig med den tidligere justitsminister Karl Hjortnæs, der i efteråret 1973 her i tinget ved behandlingen af det konservative forslag sagde, at det var ikke gennemførelsen af en forvaltningslov, der ville løse de centrale problemer. Det, der er problemet, er den tid, sagernes behandling tager i den offentlige forvaltning, og det er den måde, hvorpå den offentlige forvaltning henvender sig til borgeren på. Disse problemer løses ikke ved en forvaltningslov, måske snarere tværtimod.

Jeg vil derfor også gerne tage et vist forbehold over for den forsigtige bebudelse af en generel forvaltningslov, som ministeren kommer med i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag. Vi i socialdemokratiet er ikke afklaret med hensyn til nødvendigheden af en forvaltningslov, og derfor er jeg langt mere enig i de meget forsigtige bemærkninger, det daværende menige medlem fru Nathalie Lind kom med her i salen

i 1973, end jeg er med justitsministerens bemærkninger til det foreliggende forslag.

Gerstrøm (FP):

I fremskridtspartiet kan vi ikke tilslutte os, at revisionen af denne lov udskydes. Vi mener, at princippet om offentlighed i forvaltningen er et udmærket princip, der har fungeret godt med den nuværende lov, men vi mener, det skal gøres endnu bedre. Vi skal have inddraget endnu flere ting under denne lovgivning, f. eks. obligatorisk parts-høring, og vi skal have klargjort visse ting angående det interne arbejdsmateriale, hvad der virkelig er internt i de forskellige institutioner. Det skal f. eks. ikke være muligt, som det sker i dag, for justitsministeriet at mistolke loven og med den begrundelse nægte at udlevere bagmandsrapporten til de mennesker, der bliver bagvasket heri. Vi skal have lavet det sådan, at bagmandsrapporten skal udleveres til de mennesker, der er nævnt heri. Bl. a. derfor skal vi have revisionen af denne lov gennemført hurtigst muligt.

Karlskov Jensen (V):

Der er jo tale om, som de to foregående talere har nævnt, at udskyde en revision i 2 år, fra 1974-75 til 1976-77, og det kan vi fra venstres side tiltræde.

Vi er af den opfattelse, at når der skal ske en revision af denne lov, må man have en vis erfaring for, hvordan den gældende lov har virket, og det får vi selvfølgelig yderligere ved udskydelsen. Dernæst er der tale om, at man prøver at undersøge muligheden for at udvide det område, hvor der er adgang til aktindsigt, dels til arbejdsmaterialet i kommunalforvaltningen, dels til ansættelse i offentlig tjeneste, forfremmelse og dels til hospitalsjournaler.

Som det er nævnt af justitsministeren i fremsættelsestalen og i bemærkningerne til lovforslaget, overvejes der også en lovgivning vedrørende en mere generel sagsbehandling i forbindelse med forvaltningen.

Ud fra disse synspunkter må det forekomme rimeligt, at man udsætter revisionen af den gældende lov, og jeg må også acceptere 2 års udskydelse, selv om jeg i og for sig også gerne havde set, at det kunne gennemføres noget hurtigere. Men primært må vi have afsluttet de overvejelser og undersøgel-

[Karlskov Jensen.]

ser, der foregår på disse vigtige og vanskelige områder, før vi kommer til en lovbehandling, idet vi absolut har behov for at have det bedst mulige saglige grundlag ved gennemførelse af en eventuel udvidelse af den gældende lovgivning.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre kan tilslutte sig lovforslaget. Vi mener, at det er en vigtig lov, og at revisionen må ske på grundlag af et godt udvalgsarbejde.

Vi beklager naturligvis, at dette udvalgsarbejde ikke er færdigt, men vi må også erkende, at besparelser kan risikere at ramme os selv.

Hans Toft (KF):

Det er nu 2 år siden, jeg første gang fremsatte den konservative folketingsgruppes forslag om, at borgernes retssikkerhed bliver styrket over for administrationen gennem en forvaltningslov med klart fastlagte regler for administrationens pligter og borgernes rettigheder i sagsbehandlingen.

Jeg bemærkede mig hr. Ejler Kochs ord om, at det kræver et grundigt forarbejde og et langt bedre beslutningsgrundlag. Herom kan vi ikke være uenige. Jeg synes bare, at hr. Ejler Koch også skulle tage med i betragtning — det står i det forslag, jeg i sin tid fremsatte — at i Norge — som jeg har fremhævet det flere gange — brugte man 25 år og i Sverige næsten lige så lang tid til at sætte dette arbejde i gang. Jeg fremhævede dengang, at vi måske kunne gøre det hurtigere her i landet, fordi vi har et administrationssystem, der ligner i hvert fald det norske særdeles meget.

I modsætning til hr. Ejler Koch vil jeg da takke ministeren for, at hun tager med som begrundelse for at udskyde revisionen af loven om offentlighed i forvaltningen, at der er overvejelser om at gennemføre en almindelig forvaltningslov. Jeg skal ikke bedømme, ministeren kan selv gøre rede for, om det er udtryk for et holdningsskifte over for vort forslag. Men i hvert fald princippet med at få det samlet i en enkelt lov toner i hvert fald frem af bemærkningerne til lovforslaget.

Jeg vil også gerne i denne forbindelse bemærke, at Norge gjorde det i omvendt

rækkefølge. Norge tog forvaltningsloven først og koblede senere offentlighedsloven på.

Men ud fra bemærkningerne til lovforslaget ser jeg i hvert fald frem til, at vi kan få en samlet forvaltningslov, også inden der går alt for længe, og jeg ser også frem til, at den kommer til at gå efter de principper, som vi nu forgæves har søgt støtte for to gange her i folketinget.

En anden sag er så, om den kendsgerning, at man forbereder forvaltningsloven, og at den skal knyttes sammen med loven om offentlighed i forvaltningen, kan begrunde en udsættelse af lovrevisionen. Den konservative folketingsgruppe har i mange år kæmpet for øget offentlighed i forvaltningen, og vi ønsker derfor også et forslag på folketingets bord hurtigst muligt.

Jeg vil bede ministeren om under udvalgsarbejdet — jeg skal ikke kræve det her i dag — at komme og redegøre for, om der er muligheder for — og i benægtende fald hvorfor ikke — at få et lovforslag frem på folketingets bord, om ikke i denne samling så i næste folketingssamling, om det igangværende udvalgsarbejde ikke kan færdiggøres, så folketinget kan få et forslag forelagt så hurtigt som muligt.

Så har jeg endnu et par bemærkninger til hr. Ejler Koch. Man kan være enig eller uenig i vort forslag, men når man stiller det op, som om det socialdemokratiske standpunkt har været klart i umindelige tider, har jeg i hvert fald et par bemærkninger at gøre, for der har da været ikke mindre end 4 personer involveret i denne sag, før hr. Ejler Koch kom ind i den.

Det begyndte i sin tid med, at den daværende justitsminister, K. Axel Nielsen, takkede den konservative folketingsgruppe for dens meget væsentlige bidrag til debatten om en øget offentlighed i forvaltningen, og han mente dengang, at det kunne tjene til hurtigere udarbejdelse af de tanker, som vi gav udtryk for, og de principper, der lå i vort forslag. Hr. Tastesen, der var ordfører dengang, stillede sig bebrejdende op over for undertegnede og sagde nærmest: hvordan kan I tillade jer at komme og fremsætte socialdemokratiets principprogram? Det var i 1972. I 1973 kom justitsminister Karl Hjortnæs og sagde, at nu var det ikke en god idé mere, og så kom den nye ordfører, hr. Poul Nielson, og sagde, at han syntes

[Hans Toft.]

faktisk heller ikke, det var nødvendigt med en forvaltningslov. Nu kommer hr. Ejler Koch og siger, at det spiller såmænd ikke den store rolle, om vi har en forvaltningslov eller ej. Jeg må bede hr. Ejler Koch om at grave ned i partiprogrammerne og prøve at få det diskuteret færdigt i sin egen gruppe, således at socialdemokratiet kan møde med en klar indstilling på et senere tidspunkt.

Vi har klargjort vort syn på principperne om en øget offentlighedslov, om øgede retssikkerhedsgarantier for borgerne. Vi er gerne med til at diskutere andre principper, men dette er altså vort bidrag til diskussionen og til forberedelsen af det oplæg, som nu foregår i justitsministeriet, og som formentlig bør resultere i en forvaltningslov, som ministeren udtrykker det i bemærkningerne.

Poul Boeg (CD):

Somme tider kan det føles som en fordel at tilhøre et nyt parti, og i den foreliggende situation giver det i hvert fald mig den fordel, at jeg ikke behøver at blande mig i nogen debat om sagens historie eller faderskaber til dette eller hint. Jeg kan indskrænke mig til at sige om det lovforslag, som justitsministeren har fremsat, at centrumdemokraterne finder det velbegrundet, at der her er stillet forslag om en udsættelse af den påtænkte revision, og at vi kan tilslutte os dette forslag.

Vi mener heller ikke, at der kan være store betænkeligheder ved en sådan udsættelse. Offentlighedsloven er under alle omstændigheder af ret ny dato, så det kan næppe gøre nogen skade, at der indhøstes yderligere erfaringer, og da vi rent faktisk er tvunget til et vist valg mellem grundighed og hurtighed, må efter vor opfattelse grundigheden have prioritet. Vi er vist i øvrigt for tiden sådan stillet i folketinget, at vi næppe heller arbejdsomt vil savne ikke også nu at skulle tage stilling til dette store kompleks, så vi kan kort sagt støtte ministerens lovforslag.

Poul Dam (SF):

Det er væsentligt at få offentlighedsloven forbedret i ganske betydelig udstrækning, men vi kan da godt se, at en sådan forbed-

ring må forudsætte, at det udvalgsarbejde, der blev sat i gang for 1½ år siden, bliver afsluttet, for at vi kan have et tilstrækkeligt materiale. Jeg beder om, at man ved dette arbejde også vil undersøge det meget vanskelige spørgsmål om misbrug af en udvidet offentlighedsadgang. Jeg mener, det er væsentligt, at myndighedernes arbejde med at udforske kriminalitet o. lign. ikke bliver gennemhullet derigennem, at offentlighedsadgangen bliver udvidet således, at personer, der bevæger sig på lovens kant, ikke alene ved, hvad de selv laver — i højere grad end myndighederne ved — men også får fuldstændig klarhed over, hvor langt myndighedernes viden går. Dette også som en kommentar til hr. Gerstrøm.

Bracher (KrF):

Vi er da i kristeligt folkeparti indforstået med, at der må ske en revision af loven, og vi har også visse ting, som vi kunne ønske ændret. På den anden side er vi da også fuldt indforstået med, at udvalget skal have lov til at arbejde færdigt, og derfor er vi velvilligt indstillet over for det ønske, justitsministeren har om at udsætte revisionen af loven.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg vil sige tak til ordførerne, der alle som én, med undtagelse af fremskridtspartiets ordfører, har givet tilslutning til denne udsættelse.

Må jeg blot til hr. Hans Toft vedrørende selve spørgsmålet om ændring af den gældende lov om offentlighed i forvaltningen sige, at det fremgår af bemærkningerne, at udvalget vurderer det sådan, at når disse spørgsmål, man arbejder med, skal grundigt behandles, vil det ikke være muligt at afslutte arbejdet før i løbet af 1975.

Vi har talt så meget om fortiden, og jeg har set, at da vi sidst behandlede et forslag om en forvaltningslov, var jeg så forudsende at sige, at jeg måtte give justitsministeren — det var Karl Hjortnæs — ret i, at hvis vi formaliserer for meget og ikke får tingene undersøgt til bunds, risikerer vi at gennemføre noget, som medfører ekstra administration.

Jeg skal ikke tage debatten om en almindelig forvaltningslov op, for den har vi jo haft gang på gang. Det, der er det afgø-

[Justitsministeren.]

rende her, er, at arbejdet med spørgsmålet om en ændring af loven om offentlighed i forvaltningen ikke kan være afsluttet før i løbet af 1975. Det er et udvalg, der sidder med det, og så har man sideløbende hermed på departementalt plan undersøgelser i gang med hensyn til forvaltningens sagsbehandling i øvrigt. Disse to ting skal så koordineres, og hvis jeg her ville love, at jeg nu ville fremskynde dette arbejde, ville jeg ikke kunne gøre det med god samvittighed, for det er efter en nøje vurdering, at man har måttet sige: skal det gennemføres forsvarligt, kan det ikke ske før i 1975.

Jeg takker for den tilslutning, der har været til forslaget, og håber, at det vil få en nem og hurtig behandling i udvalget.

Hans Toft (KF):

Jeg skal heller ikke gå ind i en længere diskussion om forvaltningsloven, men én ting vil jeg ikke have til at stå uimodsagt. Det er ministerens ord om, at det måske ville medføre større administration. Jeg vil gerne sige med det samme, at jeg begge gange, hvor vores forslag har været fremsat og diskuteret, har sagt, at hensigten ikke var at skabe et lige så formaliseret regelsæt, som man har i retsplejeloven, og at man skulle undgå en øget administration, i hvert fald på grund af dette forslag og også i det hele taget. Jeg har henvist til, at man bl. a. i Norge har foretaget undersøgelser, der har vist, at det ikke har givet anledning til en væsentlig forøgelse af den administrative byrde. Dette blot for at sætte tingene på plads også ud fra vor synsvinkel.

Ejler Koch (S):

Blot en bemærkning til hr. Gerstrøm, der ikke ønsker en udsættelse af loven med den begrundelse, at vi ikke kan have, at ministeren mistolker loven, og han henviser til den afgørelse, der er truffet om bagmandsrapportens offentliggørelse. Jeg skal ikke tage stilling til, hvorvidt den afgørelse, der blev truffet, var rigtig eller forkert, men da der

var stærk tvivl om tolkningen af loven, finder jeg ikke, det er rigtigt at bebrejde ministeren, at hun traf den afgørelse, hun gjorde, og samtidig henviste sagen til afgørelse ved domstolene. Det er dér, afgørelse af uklarheder hører hjemme.

Når det yderligere siges, at vi skal have en ordening, hvorefter ministeriernes interne materiale skal offentliggøres, må jeg spørge, hvad hr. Gerstrøm tænker på, om han ved, hvordan arbejdet i et ministerium foregår.

Så siger hr. Hans Toft, at det ikke er hensigten at skabe øget administration. Jeg er helt stensikker på, at det ikke er det konservative folkepartis hensigt at skabe øget administration, men det er altså uvirkeligt at forestille sig, at man kan gennemføre en omfattende formalisering, yderligere retssikkerhedsgarantier og alt det andet, man taler om, uden at det medfører øget arbejde. Enhver, der kender lidt til arbejdet i administrationen, vil også vide dette.

Så konstaterer hr. Hans Toft, at tidligere socialdemokratiske ordførere i denne sag har haft lidt forskellige opfattelser. Det er også rigtigt, men det skyldes, at vi ikke mener til en kompliceret sag at kunne have det samme forenklede standpunkt, som det konservative folkeparti har. Om komplicerede problemer kan man ikke have forenklede meninger, så når man ikke et fornuftigt resultat.

(Kort bemærkning).

Hans Toft (KF):

Blot én ting til sidst om den yderligere administration i forbindelse med vort forslag. Jeg vil bede hr. Ejler Koch om at læse det bilag, der er kommet til os fra justitsministeriet, hvori man redegør for de norske erfaringer, og hvori man fastslår, at det ikke har givet anledning til en væsentlig forøgelse af administrationen. Det skal stå tilbage, at hvor man har haft forvaltningsloven til at virke, hvor man har grundigt forberedt den, og hvor det ikke har været et så formaliseret system, som nogle forsøger at

[Hans Toft.]

give udtryk for at vores forslag var, blev administrationen ikke væsentligt forøget. Det var principper, det var ikke et lovforslag, der i bund og grund skulle fastlægge sagsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold.) Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om øget politipatruljering [af Højland og Honoré].

(Andre selvst. forslag nr. IX. Fremsat 30/10 74).

Forslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Bag det fremsatte forslag til folketingsbeslutning ligger et ønske om, at politiet så effektivt som muligt sættes ind på beskyttelsen af borgernes sikkerhed. Regeringen står fuldt ud bag dette ønske, og der er derfor truffet en række foranstaltninger med henblik på at styrke det udgående politiarbejde, først og fremmest patruljevirkomheden. Regeringen er indstillet på fortsat at følge denne udvikling op.

Omfanget af politiets udgående arbejde, de gående og de kørende patruljer, hænger naturligvis sammen med politistyrkens størrelse. Derfor blev rekrutteringen til politiet forøget fra ca. 360 mand til ca. 414 mand om året i 1971-72 under den daværende VKR-regering. For at kunne øge indsatsen mod alvorlig økonomisk kriminalitet er rekrutteringen i indeværende finansår yderligere sat op med 54 mand.

Uanset de væsentlige besparelser, som i øvrigt må gennemføres på statsbudgettet, agter regeringen også for det kommende finansår at foreslå rekrutteringen til politiet

forøget til ca. 470 mand. Jeg er endvidere af den opfattelse, at en forøget rekruttering bør fastholdes også i de kommende år.

Finanslovforslaget for 1975-76 vil endelig indeholde en forøgelse af politiets overarbejdsbevillinger, som på grundlag af de kendte tjenestetidsregler vil muliggøre kompensation for tjenestetidstabet for ordens- og kriminalpolitiet i udgående tjeneste i forbindelse med den almindelige arbejds-tidsnedsættelse nu pr. 1. december 1974.

Såfremt den forhøjede rekruttering fastholdes, vil politistyrken vokse uanset den relativt store årlige aldersafgang af ældre politifolk, der kan forudses i de kommende år. Hertil kommer, at der kan ventes en forøgelse af det udgående arbejde, fordi ældre politifolk går af og erstattes med yngre personale, der vil være fysisk bedre egnet til at varetage udgående polititjeneste, i særdeleshed den belastende døgn-tjeneste.

Til belysning af denne udvikling kan jeg oplyse, at knap halvdelen af politistyrken eller ca. 4.000 mand i dag består af politifolk, der er antaget før eller under krigen. Dels på grund af alder, dels på grund af svagelighed har en relativt stor procentdel af dette personale måttet sættes til tjeneste med kontorarbejde og andre mindre belastende opgaver. F. eks. vil ca. 500 ældre politifolk af den ca. 2.000 mand store ordenspolitistyrke i København inden for de næste 6 år være udskiftet med unge politifolk.

Som jeg har nævnt, er der iværksat en række andre foranstaltninger for at øge det udgående politiarbejde. Det er foranstaltninger, der i virkeligheden er udtryk for meget væsentlige forandringer for politifolkene. Der er derfor grund til at nævne, at denne omlægning har kunnet påbegyndes i et positivt samarbejde med politipersonalet og politiets organisationer. Der er også grund til at erindre om, at man ikke kan forvente, at en så væsentlig omlægning straks kan få fuld virkning.

Den 1. april 1973 begyndte man på gennemførelsen af den nye politikredsstruktur i provinsen. Den nye struktur har medført, at den store del af befolkningen, der før var bosat i områder af landet, hvor der overhovedet ikke kunne ske patruljering om natten og lørdag-søndag, nu overalt er dækket af udryknings- og patruljetjeneste fra døgnstationer. Stikprøver synes også at vise, at